

CYNGOR CYMUNED HARLECH

RHEOLIADAU ARIANNOL

Mabwysiadwyd y Rheoliadau Ariannol hyn gan y Cyngor yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 2 Hydref 2023

1. Cyffredinol

Mae'r rheoliadau ariannol hyn yn rheoli rheolaeth ariannol gan y Cyngor a dim ond drwy benderfyniad y Cyngor y gellir eu diwygio neu eu hamrywio. Mae rheoliadau ariannol yn un o dair dogfen bolisi lywodraethol y Cyngor sy'n darparu arweiniad gweithdrefnol i Aelodau a Swyddogion. Rhaid cadw at reoliadau ariannol ar y cyd â rheolau sefydlog y Cyngor ac unrhyw reoliadau ariannol unigol sy'n ymwneud â chontractau.

Mae'r Cyngor yn gyfrifol yn ôl y gyfraith am sicrhau bod ei reolaeth ariannol yn ddigonol ac effeithiol a bod gan y Cyngor system gadarn o reolaeth fewnol sy'n hwyluso arfer swyddogaethau'r Cyngor yn effeithiol, gan gynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

Rhaid i systemau rheoli cyfrifyddu'r Cyngor gynnwys mesurau:

- ar gyfer cynhyrchu cyfrifon yn brydlon;
- sy'n darparu ar gyfer diogelu arian cyhoeddus yn ddiogel ac yn effeithlon;
- i atal a chanfod twyll ac anghywirdeb; a
- Pennu dyletswyddau swyddogion.

Mae'r rheoliadau ariannol hyn yn dangos sut mae'r Cyngor yn cyflawni'r cyfrifoldebau a'r gofynion hyn.

O leiaf unwaith y flwyddyn, cyn cymeradwyo'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol, rhaid i'r Cyngor adolygu effeithiolrwydd ei system rheolaeth fewnol a fydd yn unol ag arferion priodol.

Gall torri'r Rheoliadau hyn yn fwriadol neu'n fwriadol gan gyflogwr arwain at achos disgyblu.

Disgwylir i aelodau'r Cyngor ddilyn y cyfarwyddiadau yn y Rheoliadau hyn ac i beidio ag annog gweithwyr i'w torri. Mae methu â dilyn cyfarwyddiadau o fewn y Rheoliadau hyn yn dwyn anfri ar swyddfa'r Cynghorydd.

Mae gan y Swyddog Ariannol Cyfrifol (SAC) swydd statudol i'w phenodi gan y Cyngor. [Penodwyd y Clerc yn SAC ar gyfer y Cyngor hwn a bydd y rheoliadau hyn yn berthnasol yn unol â hynny.]

Y SAC:

- gweithredu o dan gyfarwyddyd polisi'r cyngor;
- yn gweinyddu materion ariannol y cyngor yn unol â'r holl Ddeddfau, rheoliadau ac arferion priodol;
- yn penderfynu ar ran y cyngor ei gofnodion cyfrifeg a'i systemau rheoli cyfrifeg;
sichrau bod y systemau rheoli cyfrifeg yn cael eu dilyn;
- yn cadw cofnodion cyfrifyddu'r cyngor yn gyfredol yn unol ag arferion priodol;
- cynorthwyo'r Cyngor i sichrau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Bydd y cofnodion cyfrifeg a bennir gan y SAC yn ddigonol i ddangos ac egluro trafodion y Cyngor ac i alluogi'r SAC i sichrau bod unrhyw gyfrif incwm a gwariant a datganiad o falansau, neu gofnod o dderbynebaw a thaliadau a gwybodaeth ychwanegol, yn ôl y digwydd, neu wybodaeth reoli a baratowyd ar gyfer y cyngor o bryd i'w gilydd yn cydymffurfio â'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio.

Bydd y cofnodion cyfrifeg a bennir gan y SAC yn benodol yn cynnwys:

- cofnodion o ddydd i ddydd o'r holl symiau o arian a dderbyniwyd ac a wariwyd gan y Cyngor a'r materion y mae'r cyfrif incwm a gwariant neu dderbynebaw a thaliadau yn ymwneud â hwy;
- cofnod o asedau a rhwymedigaethau'r cyngor; a
- Lle bo'n berthnasol, cofnod o incwm a gwariant y Cyngor mewn perthynas â hawliadau a wnaed, neu sydd i'w gwneud, am unrhyw gyfraniad, grant neu gymhorthdal.

Bydd y systemau rheoli cyfrifeg a bennir gan y SAC yn cynnwys:

- gweithdrefnau i sichrau nad yw symiau na ellir eu casglu, gan gynnwys unrhyw ddyledion drwg, yn cael eu cyflwyno i'r cyngor i'w cymeradwyo i gael eu dileu ac eithrio gyda chymeradwyaeth yr SAC a bod y cymeradwyaethau yn cael eu dangos yn y cofnodion cyfrifyddol; a
- mesurau i sichrau bod risg yn cael ei rheoli'n briodol.

Nid yw'r Cyngor wedi'i rymuso gan y Rheoliadau hyn nac fel arall i ddirprwyo rhai penderfyniadau penodol. Yn benodol, unrhyw benderfyniad am:

Nid yw'r Cyngor wedi'i rymuso gan y Rheoliadau hyn nac fel arall i ddirprwyo rhai penderfyniadau penodol. Yn benodol, unrhyw benderfyniad am:

- pennu'r gyllideb derfynol neu'r praesept (Gofyniad Treth y Cyngor);
- Cymeradwyo datganiadau cyfrifyddu;
- cymeradwyo datganiad llywodraethu blynyddol;
- Benthycu;
- dileu dyledion gwael;
- datgan cymhwysedd ar gyfer pŵer cyffredinol llesiant; a
- mynd i'r afael ag argymhellion mewn unrhyw adroddiad gan yr archwilwyr mewnol neu allanol,
- Bydd yn fater i'r cyngor llawn yn unig.

Yn ogystal, mae'n rhaid i'r Cyngor:

- penderfynu a pharhau i adolygu'r mandad banc yn rheolaidd ar gyfer holl gyfrifon banc y cyngor;
- cymeradwyo unrhyw grant neu ymrwymiad unigol sy'n fwy na [£5,000]; ac mewn perthynas â'r cyflog blynyddol i unrhyw gyflogai roi sylw i argymhellion ynghylch cyflogau blynyddol gweithwyr a wneir gan y pwyllgor perthnasol yn unol â'i gylch gorchwyl.

Yn y rheoliadau ariannol hyn, bydd cyfeiriadau at y Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio neu 'y rheoliadau' yn golygu'r rheoliadau a gyhoeddir o dan ddarpariaethau adran 27 o Ddeddf y Comisiwn Archwilio 1998, neu unrhyw ddeddfwriaeth sy'n disodli, ac yna mewn grym oni nodir yn wahanol.

Yn y rheoliadau ariannol hyn, bydd y term 'arfer priodol' neu 'arferion priodol' yn cyfeirio at ganllawiau a gyhoeddir mewn Llywodraethu ac Atebolrwydd i Gynghorau Lleol yng Nghymru - Canllaw i Ymarferwyr a gyhoeddir gan y Cyd-bwyllgor Grŵp Cynghori (JPAG), sydd ar gael o wefannau Un Llais Cymru (OVW) a SLCC fel y bo'n briodol.

2. Cyfrifeg ac archwilio (mewnol ac allanol)

Bydd yr SAC yn penderfynu ar holl weithdrefnau cyfrifeg a chofnodion ariannol y cyngor yn unol â'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio, canllawiau priodol ac arferion priodol.

Yn rheolaidd, o leiaf unwaith ym mhob chwarter, ac ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol, penodir aelod ac eithrio'r Cadeirydd [neu lofnodwr sieciau] i wirio cysoniadau banc (ar gyfer pob cyfrif) a gynhyrchir gan yr SAC. Bydd yr aelod yn llofnodi'r cysoniadau a'r datganiadau banc gwreiddiol (neu ddogfen debyg) fel tystiolaeth o ddilysu. Bydd y gweithgaredd hwn yn cael ei adrodd ar y casgliad, gan gynnwys unrhyw eithriadau, i'r cyngor a'i nodi ganddo [neu os yw'r Pwyllgor Cyllid sefydledig].

Bydd y SAC yn cwblhau'r datganiad cyfrifon blyneddol, adroddiad blyneddol, ac unrhyw ddogfennau cysylltiedig y cyngor sydd wedi'u cynnwys yn y Ffurflen Flynyddol (fel y nodir mewn arferion priodol) cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol ac ar ôl ardystio, bydd y cyfrifon yn eu cyflwyno ac yn adrodd ar hynny i'r cyngor o fewn yr amserlenni a bennir gan y Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio.

Bydd y Cyngor yn sicrhau bod system ddigonol ac effeithiol o archwilio mewnol ei gofnodion cyfrifeg, a'i system rheolaeth fewnol yn unol ag arferion priodol. Bydd unrhyw swyddog neu aelod o'r Cyngor yn sicrhau bod unrhyw ddogfennau a chofnodion sydd ar gael i'r cyngor yn angenrheidiol at ddibenion yr archwiliad a bydd y cyngor, fel y cyfarwyddir gan y cyngor, yn cyflenwi'r SAC, yr archwilydd mewnol, neu'r archwilydd allanol gyda gwybodaeth ac esboniad o'r fath ag y mae'r Cyngor yn ei gwmpasu yn angenrheidiol ar gyfer y diben hwnnw.

Bydd yr archwilydd mewnol yn cael ei benodi gan, a bydd yn cyflawni'r gwaith mewn perthynas â rheolaethau mewnol sy'n ofynnol gan y Cyngor yn unol ag arferion priodol.

Bydd yr archwilydd mewnol yn:

- bod yn gymwys ac yn annibynnol ar weithrediadau ariannol y Cyngor;
- adrodd i'r cyngor yn ysgrifenedig, neu'n bersonol, yn rheolaidd gydag o leiaf un adroddiad ysgrifenedig blyneddol yn ystod pob blwyddyn ariannol;
- Dangos cymhwysedd, gwrthrychedd ac annibyniaeth, bod yn rhydd o unrhyw wrthdaro buddiannau gwirioneddol neu ganfyddedig, gan gynnwys y rhai sy'n deillio o berthnasoedd teuluol; ac nad oes ganddynt unrhyw ran yn y broses o wneud penderfyniadau ariannol, rheoli neu reoli'r cyngor.

Ni all archwilwyr mewnol neu allanol o dan unrhyw amgylchiadau:

- cyflawni unrhyw ddyletswyddau gweithredol i'r Cyngor;
- cychwyn neu gymeradwyo trafodion cyfrifyddu; neu
- cyfarwyddo gweithgareddau unrhyw un o weithwyr y cyngor, ac eithrio i'r graddau bod cyflogeion o'r fath wedi'u neilltuo'n briodol i gynorthwyo'r archwilydd mewnol.

Er mwyn osgoi amheuaeth, mewn perthynas ag archwiliad mewnol bydd gan y termau 'annibynnol' ac 'annibyniaeth' yr un ystyr ag a ddisgrifir mewn arferion priodol.

Bydd yr SAC yn gwneud trefniadau ar gyfer arfer hawliau etholwyr mewn perthynas â'r cyfrifon gan gynnwys y cyfle i archwilio'r cyfrifon, llyfrau, a thalebau ac arddangos neu gyhoeddi unrhyw hysbysiadau a datganiadau cyfrif sy'n ofynnol gan Ddeddf y Comisiwn Archwilio 1998, neu unrhyw ddeddfwriaeth ddisodli, a'r Rheol Cyfrifon ac Archwilio.

Bydd y SAC, heb oedi gormodol, yn dwyn i sylw pob cynghorydd unrhyw ohebiaeth neu adroddiad gan archwilwyr mewnol neu allanol

3. Amcangyfrifon blynyddol (cyllideb) a blaengynllunio

Bydd pob pwyllgor (os o gwbl) yn adolygu ei ragolygon tair blynedd o dderbyniadau refeniw a chyfalaf a thaliadau. O ran y rhagolygon, bydd wedi hynny yn llunio ac yn cyflwyno cynigion ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol i'r Cyngor heb fod yn hwyrach na diwedd [Tachwedd] bob blwyddyn gan gynnwys unrhyw gynigion ar gyfer diwygio'r rhagolygon.

Rhaid i'r SAC bob blwyddyn, erbyn mis Rhagfyr fan bellaf baratoi amcangyfrifon manwl o'r holl dderbynebau a thaliadau gan gynnwys defnyddio cronfeydd wrth gefn a phob ffynhonnell ariannu ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol ar ffurf cyllideb i'w hystyried gan y Pwyllgor Cyllid os caiff ei sefydlu a'r Cyngor.

Bydd y Cyngor yn ystyried cynigion cyllideb flynyddol mewn perthynas â rhagolwg tair blynedd y cyngor o dderbyniadau refeniw a chyfalaf a thaliadau gan gynnwys argymhellion ar gyfer defnyddio cronfeydd wrth gefn a ffynonellau cyllid a diweddarau'r rhagolwg yn unol â hynny.

Bydd y cyngor yn trwsio'r praesept (gofyniad treth gyngor), a swm sylfaenol perthnasol o dreth gyngor i'w godi ar gyfer y flwyddyn ariannol ddilynol heb fod yn hwyrach nag erbyn diwedd mis Ionawr bob blwyddyn. Bydd y SAC yn cyhoeddi'r praesept i'r awdurdod bilio a bydd yn rhoi copi o'r gyllideb flynyddol gymeradwy i bob aelod.

Bydd y gyllideb flynyddol gymeradwy yn sail rheolaeth ariannol ar gyfer y flwyddyn i ddod.

4. Rheoli cyllidebol ac awdurdod i wario

Gellir awdurdodi gwariant ar eitemau refeniw hyd at y symiau a gynhwysir ar gyfer y dosbarth gwariant hwnnw yn y gyllideb gymeradwy. Mae'r awdurdod hwn i'w benderfynu drwy:

- Y Cyngor ar gyfer pob eitem
 - Rhaid i awdurdod o'r fath gael ei dystiolaethu o funud neu drwy slip awdurdodi wedi'i lofnodi'n briodol gan y Clerc, a lle bo angen hefyd gan y Cadeirydd priodol.
- Ni ellir dadgyfuno contractau er mwyn osgoi rheolaethau a osodir gan y rheoliadau hyn.

Ni chaniateir awdurdodi gwariant a fydd yn fwy na'r swm a ddarperir yn y gyllideb refeniw ar gyfer y dosbarth gwariant hwnnw ac eithrio drwy benderfyniad y cyngor, neu bwyllgor dirprwyedig priodol. Yn ystod y flwyddyn gyllideb, a chyda chymeradwyaeth y cyngor wedi ystyried yn llawn y goblygiadau ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus, gellir symud symiau heb eu gwario a sydd ar gael i benawdau cyllideb eraill neu i gronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi fel y bo'n briodol ('dirprwy').

Ni fydd darpariaethau heb eu gwario yn y cyllidebau refeniw neu gyfalaf ar gyfer prosiectau wedi'u cwblhau yn cael eu cario ymlaen i flwyddyn ddilynol.

Bydd y cyllidebau cyflog yn cael eu hadolygu o leiaf bob blwyddyn ym mis Hydref ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol a bydd yr adolygiad hwn yn cael ei ddangos gan atodlen copi caled a lofnodwyd gan y Clerc a Chadeirydd y Cyngor NEU os sefydlir y Pwyllgor Staffio. Bydd y Swyddog Cyllid Cyfrifol (SAC) yn rhoi gwybod i bwyllgorau am unrhyw newidiadau sy'n effeithio ar ofynion eu cyllideb ar gyfer y flwyddyn i ddod mewn da bryd.

Mewn achosion o risg eithafol i ddarparu gwasanaethau'r cyngor, gall y clerc awdurdodi gwariant refeniw ar ran y cyngor sydd, ym marn y clerc, yn angenrheidiol i'w gyflawni. Mae gwariant o'r fath yn cynnwys atgyweirio, amnewid neu waith arall, p'un a oes unrhyw ddarpariaeth gyllidebol ar gyfer y gwariant ai peidio, yn amodol ar derfyn o £2,000 gyda cytundeb y Cadeirydd ar Is-Gadeirydd. Bydd y Clerc yn adrodd am y camau hynny i'r Cadeirydd cyn gynted â phosibl ac i'r Cyngor cyn gynted ag y bo'n ymarferol wedi hynny.

Ni fydd unrhyw wariant yn cael ei awdurdodi mewn perthynas ag unrhyw brosiect cyfalaf ac ni dderbynnir unrhyw gontract a wneir i na thendro sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf oni bai bod y cyngor yn fodlon bod yr arian angenrheidiol ar gael a bod y gymeradwyaeth fenthycu angenrheidiol wedi'i sicrhau.

Bydd yr holl waith cyfalaf yn cael ei weinyddu yn unol â rheolau sefydlog a rheoliadau ariannol y cyngor sy'n ymwneud â chontractau.

Bydd yr SAC yn darparu datganiad misol o dderbynebau a thaliadau i'r cyngor hyd yma o dan bob pennaeth y cyllideb, gan gymharu gwariant gwirioneddol â'r dyddiad priodol yn erbyn yr hyn a gynlluniwyd fel y dangosir yn y gyllideb. Mae'r datganiadau hyn i'w paratoi o leiaf ar ddiwedd pob chwarter ariannol a byddant yn dangos esboniadau o amrywiadau perthnasol. At y diben hwn bydd "deunydd" yn fwy na [£100] neu [15%] o bennaeth y gyllideb

Bydd newidiadau mewn cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi yn cael eu cymeradwyo gan y cyngor fel rhan o'r broses rheoli cyllidebol.

5. Trefniadau bancio ac awdurdodi taliadau

Bydd trefniadau bancio'r cyngor, gan gynnwys mandad banc, yn cael eu gwneud gan yr SAC ac yn cael eu cymeradwyo gan y cyngor; Ni ellir dirprwyo trefniadau bancio i bwyllgor. Byddant yn cael eu hadolygu'n rheolaidd ar gyfer diogelwch ac effeithlonrwydd. [Bydd y cyngor yn ceisio geirda credyd mewn perthynas ag aelodau neu weithwyr sy'n gweithredu fel llofnodwyr].

Bydd y SAC yn paratoi amserlen o daliadau y mae angen awdurdodiad arnynt, gan ffurfio rhan o'r Agenda ar gyfer y cyfarfod ac, ynghyd â'r anfonebau perthnasol, cyflwyno'r amserlen i'r cyngor NEU os sefydlir y pwyllgor cyllid. Bydd pwyllgor NEU bwyllgor cyllid y cyngor yn adolygu'r amserlen ar gyfer cydymffurfio ac, ar ôl bodloni ei hun, bydd yn awdurdodi taliad drwy benderfyniad gan y cyngor NEU os sefydlir y pwyllgor cyllid]. Bydd yr atodlen a gymeradwywyd yn cael ei diystyru a'i chychwyn gan Gadeirydd y Cyfarfod. Bydd rhestr fanwl o'r holl daliadau yn cael eu datgelu o fewn neu fel atodiad i gofnodion y cyfarfod y cafodd y taliad ei awdurdodi ynddo. Gellir crynhoi taliadau personol (gan gynnwys cyflogau, treuliau ac unrhyw daliad a wneir mewn perthynas â therfynu contract cyflogaeth) i ddileu mynediad cyhoeddus i unrhyw wybodaeth bersonol.

Bydd yr SAC yn archwilio, gwirio ac ardystio'r holl anfonebau ar gyfer talu i gadarnhau bod y gwaith, y nwyddau neu'r gwasanaethau y mae pob anfoneb yn ymwneud â nhw wedi cael eu derbyn, eu cynnal, eu harchwilio a'u cynrychioli a'u bod yn cynrychioli gwariant a gymeradwywyd yn flaenorol gan y Cyngor.

Bydd yr SAC yn archwilio anfonebau am gywirdeb rhifydddeg ac yn eu dadansoddi i'r pennawd gwariant priodol. Bydd y SAC yn cymryd pob cam i dalu'r holl anfonebau a gyflwynir, ac sydd mewn trefn, yng nghyfarfod nesaf y cyngor sydd ar gael NEU os sefydlir y Pwyllgor Cyllid.

Bydd y Clerc a'r SAC wedi dirprwyo awdurdod i awdurdodi talu eitemau yn yr amgylchiadau canlynol yn unig:

- a) Os oes angen taliad er mwyn osgoi tâl i log o dan Ddeddf Talu Dyledion Masnachol yn Hwyr (Llog) 1998, a bod y dyddiad dyledus ar gyfer talu cyn cyfarfod nesaf y cyngor, lle mae'r Clerc a'r SAC yn ardystio nad oes anghydfod na rheswm arall dros oedi talu, ar yr amod y cyflwynir rhestr o'r cyfryw daliadau i gyfarfod nesaf priodol y cyngor [neu'r pwyllgor cyllid];
- b) Eitem wariant a awdurdodir (contractau a rhwymedigaethau parhaus) ar yr amod y cyflwynir rhestr o'r cyfryw daliadau i gyfarfod priodol nesaf y cyngor [neu'r pwyllgor cyllid]; neu Trosglwyddo arian o fewn trefniadau bancio'r cyngor hyd at swm [£10,000], ar yr amod y cyflwynir rhestr o daliadau o'r fath i gyfarfod priodol nesaf y Cyngor [neu'r Pwyllgor Cyllid].

Ar gyfer pob blwyddyn ariannol, bydd y Clerc / SAC yn llunio rhestr o daliadau dyledus sy'n codi yn rheolaidd o ganlyniad i gontract parhaus, dyletswydd statudol neu rwymedigaeth (megis, ond nid yn unig, cyflogau, TWE a Gogledd Iwerddon, y Gronfa Blwydd-dal a chontractau cynnal a chadw rheolaidd ac yn y blaen y mae'r cyngor [neu bwyllgor awdurdodedig priodol] ar ei gyfer, Gall awdurdodi taliad am y flwyddyn ar yr amod y glynir at ofynion rheoliad 4.1 (Rheolaethau Cyllidebol), ar yr amod hefyd y glynir at restr o Bydd taliadau o'r fath yn cael eu cyflwyno i gyfarfod nesaf priodol y Cyngor [neu'r Pwyllgor Cyllid].

Bydd cofnod o daliadau rheolaidd a wneir o dan 5.6 uchod yn cael ei lunio a'i llofnodi gan ddau aelod ar bob achlysur pan awdurdodir y taliad - a thrwy hynny reoli'r risg y bydd taliadau dyblyg yn cael eu hawdurdodi a/neu eu gwneud.

Mewn perthynas â grantiau, bydd pwyllgor awdurdodedig priodol yn cymeradwyo gwariant o fewn unrhyw derfynau a osodir gan y cyngor ac yn unol ag unrhyw ddatganiad polisi a gymeradwywyd gan y cyngor. Bydd unrhyw Grant Refeniw neu Gyfalaf cyn talu, yn amodol ar gadarnhad drwy benderfyniad y cyngor.

Mae'r Aelodau'n ddarostyngedig i'r Cod Ymddygiad a fabwysiadwyd gan y Cyngor a byddant yn cydymffurfio â'r Cod a'r Rheolau Sefydlog pan wneir penderfyniad i awdurdodi neu gyfarwyddo taliad mewn perthynas â mater lle mae ganddynt fuddiant anghysonadwy neu fuddiant arall, oni bai bod gollyngiad wedi'i roi.

Bydd y cyngor yn anelu at gylchdroi dyletswyddau'r aelodau yn y Rheoliadau hyn fel bod dyletswyddau beichus yn cael eu rhannu mor gyfartal â phosibl dros amser.

Unrhyw newidiadau yn y manylion a gofnodwyd o gyflenwyr, megis cofnodion cyfrif banc, bydd Aelod yn cael ei gymeradwyo'n ysgrifenedig.

6. Cyfarwyddiadau ar gyfer gwneud taliadau

Bydd y cyngor yn gwneud trefniadau diogel ac effeithlon ar gyfer gwneud ei daliadau.

Yn dilyn awdurdodiad o dan Reoliad Ariannol 5 uchod, bydd y cyngor, pwyllgor dirprwyedig priodol neu, os caiff ei ddirprwyo felly, y Clerc neu'r SAC yn rhoi cyfarwyddyd y bydd taliad yn cael ei wneud.

Bydd yr holl daliadau yn cael eu heffeithio gan siec neu gyfarwyddiadau eraill i fancwyr y cyngor, neu fel arall, yn unol â phenderfyniad gan y cyngor [neu bwyllgor dirprwyedig priodol].

Bydd sieciau neu archebion am daliad a dynnir ar y cyfrif banc yn unol â'r amserlen a gyflwynir i'r cyngor neu'r pwyllgor yn cael eu llofnodi gan [un] dau aelod o'r cyngor [,] a'u gwrthlofnodi gan y Clerc, yn unol â phenderfyniad sy'n cyfarwyddo'r taliad hwnnw. Ni ddylai aelod sy'n llofnodwr banc, sydd â chysylltiad yn rhinwedd perthynas deuluol neu fusnes â buddiolwr taliad, fod yn llofnodwr i'r taliad dan sylw o dan amgylchiadau arferol.

I ddangos cytundeb o'r manylion a ddangosir ar y siec neu'r gorchymyn i'w dalu gyda'r gwrthffoil a'r anfoneb neu ddogfennaeth debyg, bydd y llofnodwyr hefyd yn cychwyn y siec counterfoil.

Fel arfer, ni chyflwynir sieciau neu archebion am daliad i'w llofnodi ac eithrio mewn cyfarfod cyngor neu bwyllgor (gan gynnwys yn union cyn neu ar ôl cyfarfod o'r fath). Bydd unrhyw lofnodion a gafwyd oddi wrth gyfarfodydd o'r fath yn cael eu hadrodd i'r Cyngor [neu'r Pwyllgor Cyllid] nesaf.

Os credir ei fod yn briodol gan y cyngor, gellir talu am gyflenwadau cyfleustodau (ynni, ffôn a dŵr) ac unrhyw Ardrethi Annomestig Cenedlaethol trwy ddebyd uniongyrchol amrywiol ar yr amod bod y cyfarwyddiadau'n cael eu llofnodi gan ddau aelod a bod unrhyw daliadau yn cael eu hadrodd i'r cyngor

fel y'u gwneir. Bydd cymeradwyaeth y defnydd o ddebyd uniongyrchol amrywiol yn cael ei adnewyddu drwy benderfyniad y cyngor o leiaf bob dwy flynedd.

Os credir ei bod yn briodol gan y cyngor, gellir talu am eitemau penodol (cyflogau yn bennaf) drwy orchymyn sefydlog banciwr ar yr amod bod y cyfarwyddiadau'n cael eu harwyddo, neu fel arall yn cael eu dangos gan ddau aelod yn cael eu cadw a bod unrhyw daliadau yn cael eu hadrodd i'r cyngor fel y'u gwneir. Bydd cymeradwyaeth y defnydd o orchymyn sefydlog banciwr yn cael ei adnewyddu drwy benderfyniad y cyngor o leiaf bob dwy flynedd.

Os credir ei fod yn briodol gan y cyngor, gall dulliau BACS neu CHAPS wneud taliad am rai eitemau ar yr amod bod y cyfarwyddiadau ar gyfer pob taliad wedi'u harwyddo, neu fel arall yn cael eu tystiolaethu, gan ddau lofnodwr banc awdurdodedig yn cael eu cadw a bod unrhyw daliadau yn cael eu hadrodd i'r cyngor fel y'u gwneir. Bydd cymeradwyo defnyddio BACS neu CHAPS yn cael ei adnewyddu drwy benderfyniad y cyngor o leiaf bob dwy flynedd.

Os credir ei bod yn briodol gan y cyngor gellir gwneud taliad am eitemau penodol drwy drosglwyddiad bancio ar y rhyngwrdd ar yr amod bod tystiolaeth yn cael ei chadw sy'n dangos pa aelodau a gymeradwyodd y taliad.

Pan fo angen defnyddio rhif adnabod personol (PIN) neu gyfrinair (au) eraill, ar gyfer mynediad i gofnodion y cyngor ar y cyfrifiadur hwnnw, bydd nodyn yn cael ei wneud o'r PIN a'r Cyfrineiriau a bydd yn cael ei roi i'r Cadeirydd a'i gadw ganddo mewn amlen wedi'i selio wedi'i dyddio.

Efallai na fydd yr amlen hon yn cael ei hagar heblaw ym mhresenoldeb dau gynghorydd arall. Ar ôl agor yr amlen, o dan unrhyw amgylchiadau, bydd y PIN a/neu'r cyfrineiriau yn cael eu newid cyn gynted ag y bo'n ymarferol. Bydd y ffaith bod yr amlen wedi'i selio, o dan ba amgylchiadau, yn cael ei hadrodd i'r holl aelodau ar unwaith ac yn ffurfiol i gyfarfod nesaf y cyngor. Ni fydd angen hyn ar gyfer cyfrifiadur personol aelod a ddefnyddir ar gyfer awdurdodi talu banc o bell yn unig

Ni fydd unrhyw weithiwr na chynghorydd yn datgelu unrhyw PIN neu gyfrinair, sy'n berthnasol i waith y cyngor neu ei gyfrifon banc, i unrhyw berson nad yw wedi'i awdurdodi'n ysgrifenedig gan y cyngor neu bwyllgor dirprwyedig priodol.

Bydd copïau wrth gefn rheolaidd o'r cofnodion ar unrhyw gyfrifiadur yn cael eu gwneud a byddant yn cael eu storio'n ddiogel i ffwrdd o'r cyfrifiadur dan sylw, ac yn ddelfrydol oddi ar y safle.

Bydd y cyngor, ac unrhyw aelodau sy'n defnyddio cyfrifiaduron ar gyfer busnes ariannol y cyngor, yn sicrhau bod gwrth-firws, gwrthysbiwedd a wal dân, meddalwedd gyda diweddariadau awtomatig, ynghyd â lefel uchel o ddiogelwch, yn cael ei defnyddio.

Pan wneir trefniadau bancio rhyngwrdd gydag unrhyw fanc, penodir y Clerc [SAC] yn weinyddwr y Gwasanaeth. Bydd y mandad banc a gymeradwywyd gan y cyngor yn nodi nifer o gynghorwyr a fydd yn cael eu hawdurdodi i gymeradwyo trafodion ar y cyfrifon hynny. Bydd y mandad banc yn nodi'n glir y symiau o daliadau y gellir eu cyfarwyddo trwy ddefnyddio'r Gweinyddwr Gwasanaeth yn unig, neu gan y Gweinyddwr Gwasanaeth gyda nifer benodol o gymeradwyaethau.

Bydd mynediad i unrhyw gyfrifon bancio rhynggrwyd yn uniongyrchol i'r dudalen fynediad (y gellir ei chadw o dan "ffefrynnau"), ac nid trwy beiriant chwilio neu ddolen e-bost. Ni ddylid defnyddio cyfleusterau cyfrineiriau cofir neu a gadwyd ar unrhyw gyfrifiadur a ddefnyddir ar gyfer gwaith bancio'r cyngor. Bydd torri'r Rheoliad hwn yn cael ei drin fel mater difrifol iawn o dan y rheoliadau hyn.

Gall newidiadau i fanylion cyfrifon ar gyfer cyflenwyr, a ddefnyddir ar gyfer bancio ar y rhynggrwyd ond gael eu newid ar hysbysiad copi caled ysgrifenedig gan y cyflenwr a'u cefnogi gan yr awdurdod copi caled am newid a lofnodwyd gan [dau o'r] Clerc [yr SAC] [aelod]. Bydd rhaglen o wiriadau rheolaidd o ddata sefydlog gyda chyflenwyr yn cael ei Dilyn

Bydd unrhyw Gerdyn Debyd a roddir i'w ddefnyddio'n cael ei gyfyngu'n benodol i'r Clerc [a'r SAC] a bydd hefyd yn gyfyngedig i uchafswm gwerth un trafodiad o [£500] oni bai ei fod wedi'i awdurdodi gan y cyngor neu'r pwyllgor cyllid yn ysgrifenedig cyn i unrhyw orchymyn gael ei roi.

Gellir rhoi cerdyn debyd rhagdaledig i weithwyr sydd â therfynau amrywiol. Bydd y terfynau hyn yn cael eu gosod gan y cyngor [Pwyllgor Cyllid]. Bydd trafodiadau a phrynu a wneir yn cael eu hadrodd i'r [cyngor] [pwyllgor perthnasol] a bydd yr awdurdod ar gyfer topio i fyny yn ôl disgrisiwn [y cyngor] [pwyllgor perthnasol].

Bydd unrhyw gerdyn credyd corfforaethol neu gyfrif cerdyn masnach a agorir gan y cyngor yn cael ei gyfyngu'n benodol i'w ddefnyddio gan y Clerc [a'r SAC] a bydd yn amodol ar daliad awtomatig yn llawn ar ddiwedd pob mis. Ni fydd cardiau credyd personol neu ddebyd aelodau neu staff yn cael eu defnyddio o dan unrhyw amgylchiadau.

Gall y SAC ddarparu arian mân i swyddogion at ddibenion defraying treuliau gweithredol a chostau eraill. Bydd talebau ar gyfer taliadau a wneir yn cael eu hanfon ymlaen i'r SAC gyda hawliad am ad-daliad.

Rhaid i'r SAC gynnal arnofio arian parod bach o [£250] at ddibenion defraying treuliau gweithredol a threuliau eraill. Bydd talebau ar gyfer taliadau a wneir o arian mân yn cael eu cadw i gadarnhau'r taliad.

Ni ddylid talu incwm a dderbynnir i'r arnofio arian parod mân ond rhaid iddo gael ei fancio ar wahân, fel y darperir mewn mannau eraill yn y rheoliadau hyn.

Rhaid i daliadau i gynnal yr arnofio arian parod bach gael eu dangos ar wahân ar yr atodlen daliadau a gyflwynir i'r cyngor.

7. Talu cyflogau

Fel cyflogwr, bydd y cyngor yn gwneud trefniadau i fodloni'n llawn y gofynion statudol a osodir ar bob cyflogwr gan TWE a deddfwriaeth Yswiriant Gwladol. Gwneir taliad yr holl gyflogau yn unol â chofnodion y gyflogres a rheolau TWE ac Yswiriant Gwladol sy'n weithredol ar hyn o bryd, a bydd cyfraddau cyflog fel y cytunwyd gan y cyngor, neu bwyllgor dirprwyedig priodol.

Rhaid talu cyflogau a thalu didyniadau o gyflog fel y gallai fod yn ofynnol eu gwneud ar gyfer treth, cyfraniadau yswiriant gwladol a phensiwn, neu ddidyniadau statudol neu ddewisol tebyg yn unol â chofnodion y gyflogres ac ar y dyddiadau priodol a nodir mewn contractau cyflogaeth, ar yr amod bod pob taliad yn cael ei adrodd i'r cyfarfod nesaf sydd ar gael i'r cyngor, fel y nodir yn y rheoliadau hyn uchod.

Ni wneir unrhyw newidiadau i gyflog, emolumentau, na thelerau ac amodau cyflogaeth unrhyw weithiwr heb gydsyniad blaenorol y [cyngor] [pwyllgor perthnasol].

Bydd pob taliad i weithwyr cyflog net ac i gredydwr priodol y didyniadau statudol a dewisol yn cael eu cofnodi mewn cofnod cyfrinachol ar wahân (llyfr arian cyfrinachol). Nid yw'r cofnod cyfrinachol hwn yn agored i'w archwilio na'i adolygu (o dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 neu fel arall) ac e

gan unrhyw gynghorydd sy'n gallu dangos angen gwybod;

gan yr archwilydd mewnol;

gan yr archwilydd allanol; neu

gan unrhyw berson sydd wedi'i awdurdodi o dan Ddeddf y Comisiwn Archwilio 1998, neu unrhyw ddeddfwriaeth sy'n disodli

Bydd cyfanswm y taliadau hyn ym mhob mis calendr yn cael eu hadrodd gyda'r holl daliadau eraill a wneir fel sy'n ofynnol o dan y Rheoliadau Ariannol hyn, er mwyn sicrhau mai dim ond taliadau sy'n ddyledus am y cyfnod sydd wedi'u talu mewn gwirionedd.

Dylid cynnal system effeithiol o reoli perfformiad personol ar gyfer yr uwch swyddogion.

Bydd unrhyw daliadau terfynu yn cael eu cefnogi gan achos busnes clir ac yn cael eu hadrodd i'r cyngor.

Bydd taliadau terfynu yn cael eu hawdurdodi gan y cyngor yn unig.

Cyn cyflogi staff dros dro rhaid i'r cyngor ystyried achos busnes llawn.

8. Benthyciadau a buddsoddiadau

Bydd yr holl fenthyciadau'n cael eu heffeithio yn enw'r cyngor, ar ôl cael unrhyw gymeradwyaeth fenthycia angenrheidiol. Bydd unrhyw gais am gymeradwyaeth fenthycia yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor o ran telerau a diben. Bydd y cais am gymeradwyaeth fenthycia a threfniadau dilynol ar gyfer y benthyciad yn cael ei gymeradwyo gan y cyngor llawn yn unig.

Bydd unrhyw drefniant ariannol nad oes angen cymeradwyaeth fenthycia ffurfiol gan yr Ysgrifennydd Gwladol/Llywodraeth Cynulliad Cymru (megis Prynu Hurio neu brydlesu asedau diriaethol) yn amodol ar gymeradwyaeth y cyngor llawn. Ym mhob achos, darperir adroddiad ysgrifenedig i'r cyngor mewn perthynas â gwerth am arian ar gyfer y trafodiad arfaethedig.

Bydd y cyngor yn trefnu gyda banciau a darparwyr buddsoddi'r cyngor ar gyfer anfon copi o bob datganiad cyfrif at Gadeirydd y cyngor ar yr un pryd ag y caiff un ei roi i'r Clerc neu'r SAC.

Bydd yr holl fenthyciadau a buddsoddiadau yn cael eu trafod yn enw'r cyngor a byddant am gyfnod penodol yn unol â pholisi'r cyngor.

Bydd y Cyngor yn ystyried yr angen am Strategaeth a Pholisi Buddsoddi a fydd, os caiff ei llunio, yn unol â rheoliadau, arferion priodol a chanllawiau perthnasol. Bydd unrhyw Strategaeth a Pholisi yn cael eu hadolygu gan y cyngor o leiaf bob blwyddyn.

Bydd pob buddsoddiad o arian sydd o dan reolaeth y cyngor yn enw'r cyngor.

Bydd yr holl dystysgrifau buddsoddi a dogfennau eraill sy'n ymwneud â hyn yn cael eu cadw yng ngofal y SAC.

Gwneir taliadau mewn perthynas â buddsoddiadau tymor byr neu hirdymor, gan gynnwys trosglwyddiadau rhwng cyfrifon banc a ddelir yn yr un banc, neu gangen, yn unol â Rheoliad 5 (Awdurdodi taliadau) a Rheoliad 6 (Cyfarwyddiadau ar gyfer taliadau).

9. Incwm

Bydd casglu pob swm sy'n ddyledus i'r cyngor yn gyfrifoldeb ac o dan oruchwyliaeth yr SAC.

Bydd manylion yr holl daliadau sydd i'w gwneud am waith a wneir, gwasanaethau a gyflenwir neu nwyddau a gyflenwir yn cael eu cytuno bob blwyddyn gan y cyngor, a hysbysir i'r SAC a'r SAC fydd yn gyfrifol am gasglu'r holl gyfrifon sy'n ddyledus i'r cyngor.

Bydd y cyngor yn adolygu pob ffi a thaliad o leiaf bob blwyddyn, yn dilyn adroddiad gan y Clerc.

Bydd unrhyw symiau na ellir eu hadennill ac unrhyw ddyledion drwg yn cael eu hadrodd i'r cyngor a byddant yn cael eu dileu yn y flwyddyn.

Bydd pob swm a dderbynnir ar ran y cyngor yn cael ei fancio'n gyfan yn unol â chyfarwyddyd yr SAC. Ym mhob achos, bydd pob derbynneb yn cael ei adneuo gyda bancwyr y cyngor gyda'r cyfryw amllder ag y mae'r SAC yn ei ystyried yn angenrheidiol.

Bydd tarddiad pob derbynneb yn cael ei gofnodi ar y slip talu.

Ni fydd sieciau personol yn cael eu cyfnewid allan o arian a ddelir ar ran y cyngor.

Bydd y SAC yn cwblhau unrhyw Ffurflen TAW sy'n ofynnol yn brydlon. Bydd unrhyw hawliad ad-daliad sy'n ddyledus yn unol â Deddf TAW 1994 adran 33 yn cael ei wneud o leiaf bob blwyddyn sy'n cyd-fynd â diwedd y flwyddyn ariannol.

Pan fo'r cyngor yn derbyn symiau sylweddol o arian parod yn rheolaidd, rhaid i'r SAC gymryd unrhyw gamau y mae'r cyngor yn cytuno arnynt i sicrhau bod mwy nag un person yn bresennol pan fydd yr arian yn cael ei gyfrif yn y lle cyntaf, bod cymodi â rhyw fath o reolaeth materion tocynnau, a bod gofal priodol yn cael ei gymryd yn y diogelwch unigolion bancio arian o'r fath.

Bydd unrhyw incwm sy'n codi sy'n eiddo i ymddiriedolaeth elusennol yn cael ei dalu i gyfrif banc elusennol. Rhoddir cyfarwyddiadau ar gyfer talu arian sy'n ddyledus gan yr ymddiriedolaeth elusennol i'r cyngor (i gwrdd â'r gwariant a dynnwyd eisoes gan yr awdurdod) gan Ymddiriedolwyr Rheoli y cyfarfod elusennol ar wahân i unrhyw gyfarfod o'r cyngor (gweler hefyd Rheoliad 16 isod)].

10. Gorchmynion ar gyfer gwaith, nwyddau a gwasanaethau

Bydd gorchymyn neu lythyr swyddogol yn cael ei gyhoeddi ar gyfer yr holl waith, nwyddau a gwasanaethau oni bai bod contract ffurfiol i'w baratoi neu y byddai gorchymyn swyddogol yn amhriodol. Bydd copïau o orchmynion yn cael eu cadw.

Bydd llyfrau archebu yn cael eu rheoli gan yr RFO.

Mae pob aelod a swyddog yn gyfrifol am gael gwerth am arian bob amser. Rhaid i swyddog sy'n rhoi gorchymyn swyddogol sicrhau cyn belled ag y bo'n rhesymol ac ymarferol bod y telerau gorau sydd ar gael yn cael eu sicrhau mewn perthynas â phob trafodiad, fel arfer drwy gael tri dyfynbris neu amcangyfrifon gan gyflenwyr priodol, yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaethau de minimis yn Rheoliad 1.

Ni chaiff aelod gyflwyno gorchymyn swyddogol na gwneud unrhyw gontract ar ran y cyngor.

Rhaid i'r SAC wirio natur gyfreithlon unrhyw bryniant arfaethedig cyn cyhoeddi unrhyw orchymyn, ac yn achos pryniannau neu daliadau newydd neu anaml bydd y SAC yn sicrhau y bydd yr awdurdod statudol yn cael ei adrodd i'r cyfarfod y cymeradwyr y gorchymyn ynddo fel y gall y cofnodion gofnodi'r pŵer sy'n cael ei ddefnyddio.

11. Contractau

Mae gweithdrefnau ar gyfer contractau wedi'u gosod fel a ganlyn:

- a) Rhaid i bob contract gydymffurfio â'r rheoliadau ariannol hyn, ac ni wneir unrhyw eithriadau heblaw mewn argyfwng ar yr amod nad oes angen i'r rheoliad hwn fod yn gymwys i gontractau sy'n ymwneud ag eitemau isod:

ar gyfer cyflenwi gwasanaethau nwy, trydan, dŵr, carthffosiaeth a ffôn;

ar gyfer gwasanaethau arbenigol fel sy'n cael eu darparu gan weithwyr cyfreithiol proffesiynol sy'n gweithredu mewn anghydfod;

i'r gwaith gael ei gyflawni neu gyflenwi nwyddau neu ddeunyddiau sy'n cynnwys atgyweiriadau neu rannau ar gyfer peiriannau neu offer neu beiriannau neu beiriannau sy'n bodoli eisoes;

i'r gwaith gael ei gyflawni neu gyflenwi nwyddau neu ddeunyddiau sy'n gyfystyr ag ymestyn contract presennol gan y Cyngor;

ar gyfer gwaith archwilio ychwanegol yr archwilydd allanol hyd at werth amcangyfrifedig o £500 (dros y swm hwn bydd y Clerc a'r SAC yn gweithredu ar ôl ymgynghori â Chadeirydd ac Is-gadeirydd y Cyngor); a

ar gyfer nwyddau neu ddeunyddiau y bwriedir eu prynu sy'n erthyglau perchnogol a / neu sydd ond yn cael eu gwerthu am bris sefydlog.

- b) Dilynir gofynion llawn Rheoliadau Contractau Cyhoeddus 2015 ("y Rheoliadau"), fel y bo'n berthnasol, mewn perthynas â thendro a dyfarnu contract cyflenwi cyhoeddus, contract gwasanaeth cyhoeddus neu gontract gwaith cyhoeddus sy'n fwy na'r trothwyon yn y Rheoliadau a bennir gan Gyfarwydddeb Contractau Cyhoeddus 2014/24/EU (a all newid o bryd i'w gilydd).
- c) Pan wneir ceisiadau i hepgor rheoliadau ariannol sy'n ymwneud â chontractau i alluogi i bris gael ei drafod heb gystadleuaeth, bydd y rheswm yn cael ei ymgorffori mewn argymhelliad i'r cyngor.
- d) Bydd y cyfryw wahoddiad i dendro yn nodi natur gyffredinol y contract arfaethedig a bydd y Clerc yn cael y cymorth technegol angenrheidiol i baratoi manyleb mewn achosion priodol. Bydd y gwahoddiad hefyd yn nodi bod yn rhaid cyfeirio tendrau at y Clerc yn ystod y swydd arferol. Bydd pob cwmni tendro yn cael amlen wedi'i farcio'n benodol lle mae'r tendr i gael ei selio ac yn parhau i gael ei selio tan y dyddiad rhagnodedig ar gyfer agor tendrau ar gyfer y contract hwnnw.
- e) Bydd yr holl dendrau wedi'u selio yn cael eu hagor ar yr un pryd ar y dyddiad penodedig gan y Clerc ym mhresenoldeb o leiaf un aelod o'r cyngor.
- f) Bydd unrhyw wahoddiad i dendro a ddyroddir o dan y rheoliad hwn yn ddarostyngedig i Reolau Sefydlog[],3 [rhoi cyfeiriad at drefn sefydlog berthnasol y cyngor] a rhaid iddo gyfeirio at delerau Deddf Llwgrwobrwy 2010.
- g) Pan fydd yn ymrwymo i gontract sy'n llai na [£25,000]⁴ mewn gwerth ar gyfer cyflenwi nwyddau neu ddeunyddiau neu ar gyfer gweithredu gwaith neu wasanaethau arbenigol ac eithrio nwyddau, deunyddiau, gwaith neu wasanaethau arbenigol o'r fath fel y nodir ym mharagraff (a) rhaid i'r Clerc neu'r SAC gael 3 dyfynbris (disgrifiadau pris o'r cyflenwad arfaethedig); os yw'r gwerth yn is na [£3,000] ac uwch [£100] bydd y Clerc neu'r SAC yn ymdrechu i gael 3 amcangyfrifiad. Fel arall, bydd Rheoliad 10.3 uchod yn berthnasol
- h) Ni fydd yn ofynnol i'r Cyngor dderbyn yr isaf nac unrhyw dendr, dyfynbris neu amcangyfrif.
- i) Os digwydd nad yw'r cyngor, neu bwyllgor dirprwyedig priodol, yn derbyn unrhyw dendr, dyfynbris neu amcangyfrif, ni ddyrennir y gwaith a bod angen prisio pellach ar y cyngor, ar yr amod nad yw'r fanyleb yn newid, ni chaniateir i unrhyw berson gyflwyno tendr, amcangyfrif neu ddyfynbris diweddarach a oedd yn bresennol pan oedd y broses gwneud penderfyniadau wreiddiol yn cael ei chynnal. Bydd y Swyddog Priodol yn cadw cofrestr o fuddiannau personol, mewn perthynas ag aelodau ac uwch staff.
 - a) Ni ddylai aelodau ac uwch staff, i'r graddau y bo'n ymarferol, fod yn rhan o'r gwaith o ddyfarnu gorchmynion a/neu gontractau gyda sefydliadau neu unigolion y mae buddiant personol yn bodoli mewn cysylltiad â hwy, p'un a ydynt wedi'u datgan ai peidio.
 - (b) ni ddylai aelodau ac uwch staff, cyn belled ag y bo'n ymarferol, fod yn rhan o'r broses o

wneud neu awdurdodi taliadau mewn cysylltiad â gorchmynion a/neu contractau gyda .
sefydliadau neu unigolion y mae buddiant personol yn bodoli mewn cysylltiad â hwy, p'un a
ddatgenir neu beidio

12. Taliadau o dan contractau ar gyfer gwaith adeiladu neu waith adeiladu arall

Gwneir taliadau oherwydd swm y contract o fewn yr amser a bennir yn y contract gan yr SAC ar dystysgrifau awdurdodedig y pensaer neu ymgynghorwyr eraill sy'n goruchwyllo'r contract (yn amodol ar unrhyw ganran yn atal fel y cytunir yn y contract penodol).

Pan fydd contractau'n darparu ar gyfer talu drwy randaliadau, bydd y SAC yn cadw cofnod o'r holl daliadau o'r fath. Mewn unrhyw achos, pan amcangyfrifir y bydd cyfanswm cost y gwaith a wneir o dan contract, ac eithrio amrywiadau y cytunwyd arnynt, yn fwy na swm y contract o 5% neu fwy, cyflwynir adroddiad i'r cyngor.

Rhaid i unrhyw amrywiad i contract neu ychwanegiad neu anwaith o contract gael ei gymeradwyo gan y cyngor a Chlerc y contractwr yn ysgrifenedig, y cyngor yn cael gwybod ble mae'r gost derfynol yn debygol o fod yn fwy na'r ddarpariaeth ariannol.

13. Asedau, eiddo ac ystadau

Bydd y Clerc yn gwneud trefniadau priodol ar gyfer dalfa pob gweithred deitl a Thystysgrifau Cofrestrfa Tir eiddo a ddelir gan y cyngor. Bydd yr SAC yn sicrhau bod cofnod yn cael ei gynnal o'r holl eiddo sydd gan y cyngor, gan gofnodi'r lleoliad, maint, cynllun, cyfeirnod, manylion prynu, natur y llog, tenantiaethau a ganiateir, rhenti sy'n daladwy a'r diben a ddelir ar eu cyfer yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio.

Ni fydd unrhyw eiddo symudol diriaethol yn cael ei brynu na'i gaffael, ei werthu, ei brydlesu na'i waredu fel arall, heb awdurdod y Cyngor, ynghyd ag unrhyw gydsyniadau eraill sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith, ac eithrio pan nad yw gwerth amcangyfrifedig unrhyw un eitem o eiddo symudol diriaethol yn fwy na £250.

Ni fydd unrhyw eiddo go iawn (buddiannau mewn tir) yn cael ei werthu, ei brydlesu na'i waredu fel arall heb awdurdod y cyngor, ynghyd ag unrhyw gydsyniadau eraill sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith. Ym mhob achos, darperir adroddiad ysgrifenedig i'r cyngor mewn perthynas â phrisio a chyflwr arolygedig yr eiddo (gan gynnwys materion fel caniatâd cynllunio a chyfamodau) ynghyd ag achos busnes priodol (gan gynnwys lefel ddigonol o ymgynghori â'r etholwyr).

Ni fydd unrhyw eiddo go iawn (buddiannau mewn tir) yn cael ei brynu na'i gaffael heb awdurdod y cyngor llawn. Ym mhob achos, darperir adroddiad ysgrifenedig i'r cyngor mewn perthynas â phrisio a chyflwr arolygedig yr eiddo (gan gynnwys materion fel caniatâd cynllunio a chyfamodau) ynghyd ag achos busnes priodol (gan gynnwys lefel ddigonol o ymgynghori â'r etholwyr).

Yn ddarostyngedig i'r terfyn a osodwyd yn Reg. 14.2 uchod yn unig, ni chaniateir prynu neu gaffael unrhyw eiddo symudol diriaethol heb awdurdod y cyngor llawn. Ym mhob achos, bydd adroddiad ysgrifenedig yn cael ei ddarparu i'r cyngor gydag achos busnes llawn.

Bydd yr SAC yn sicrhau bod Cofrestr briodol a chywir o Asedau a Buddsoddiadau yn cael ei diweddarau. Rhaid gwirio bodolaeth barhaus asedau diriaethol a ddangosir yn y Gofrestr o leiaf bob blwyddyn, o bosibl ar y cyd ag archwiliad iechyd a diogelwch o asedau.

14. Yswiriant

Yn dilyn yr asesiad risg blynyddol (yn unol â Rheoliad Ariannol 17), bydd yr SAC yn effeithio ar bob yswiriant ac yn negodi pob hawliad ar yswirwyr y cyngor [mewn ymgynghoriad â'r Clerc].

Bydd y Clerc yn rhoi gwybod i'r SAC am yr holl risgiau, eiddo neu gerbydau newydd y mae angen eu hyswrio ac unrhyw newidiadau sy'n effeithio ar yswiriannau presennol.]

Bydd y SAC yn cadw cofnod o'r holl yswiriant y mae'r cyngor a'r eiddo yn effeithio arnynt a'r risgiau a gwmpesir felly ac yn flynyddol yn ei adolygu.

Bydd y SAC yn cael gwybod am unrhyw atebolrwydd neu ddifrod colled neu unrhyw ddigwyddiad sy'n debygol o arwain at hawliad, a bydd yn adrodd am y rhain i'r cyngor yn y cyfarfod nesaf sydd ar gael.

Bydd holl aelodau a gweithwyr priodol y cyngor yn cael eu cynnwys mewn math addas o yswiriant gwarant diogelwch neu ffyddlondeb a fydd yn cwmpasu'r amlygiad risg uchaf fel y penderfynir [yn flynyddol] gan y cyngor, neu bwyllgor dirprwyedig priodol.

15. Elusennau

Pan fo'r cyngor yn unig sy'n rheoli ymddiriedolwr corff elusennol, bydd y Clerc a'r SAC yn sicrhau bod cyfrifon ar wahân yn cael eu cadw o'r arian a ddelir ar ymddiriedolaethau elusennol ac adroddiadau ariannol ar wahân a wneir ar unrhyw ffurf a fydd yn briodol, yn unol â Cyfraith Elusennau a deddfwriaeth, neu fel y penderfynir gan y Comisiwn Elusennau. Bydd y Clerc a'r SAC yn trefnu ar gyfer unrhyw archwiliad neu archwiliad annibynnol fel sy'n ofynnol gan Charity Law neu unrhyw Ddogfen Lywodraethol.]

16. Rheoli risg

Mae'r cyngor yn gyfrifol am roi trefniadau ar waith ar gyfer rheoli risg. Bydd y Clerc RFO] yn paratoi, i'w cymeradwyo gan y cyngor, ddatganiadau polisi rheoli risg mewn perthynas â holl weithgareddau'r cyngor. Bydd datganiadau polisi risg a threfniadau rheoli risg canlyniadol yn cael eu hadolygu gan y cyngor o leiaf bob blwyddyn. [Noder: dolenni i Reol Sefydlog 18 newydd ddrafft]

Wrth ystyried unrhyw weithgaredd newydd, bydd y Clerc RFO] yn paratoi asesiad risg drafft gan gynnwys cynigion rheoli risg i'w hystyried a'u mabwysiadu gan y cyngor.

17. Atal a diwygio Rheoliadau Ariannol

Dyletswydd y Cyngor fydd adolygu Rheoliadau Ariannol y Cyngor o bryd i'w gilydd, o leiaf bob blwyddyn. Bydd y Clerc yn gwneud trefniadau i fonitro newidiadau mewn deddfwriaeth neu arferion priodol a bydd yn hysbysu'r Cyngor o unrhyw ofyniad am ddiwygiad canlyniadol i'r rheoliadau ariannol hyn.

Gall y Cyngor, drwy benderfyniad y cyngor a hysbyswyd yn briodol cyn cyfarfod perthnasol y cyngor, atal unrhyw ran o'r Rheoliadau Ariannol hyn ar yr amod bod y rhesymau dros atal dros dro yn cael eu cofnodi a bod asesiad o'r risgiau sy'n codi wedi'i lunio a'i gyflwyno ymlaen llaw i holl aelodau'r cyngor.

Cynhyrchwyd templedi y Rheoliadau Ariannol Enghreifftiol gan Gymdeithas Genedlaethol y Cyngorau Lleol (NALC) ym mis Gorffennaf 2019 at ddibenion ei aelod-gynghorau a'i chymdeithasau sirol. Gwnaed pob ymdrech i sicrhau bod cynnwys y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Ni all NAPC dderbyn cyfrifoldeb am wallau, hepgoriadau a newidiadau i wybodaeth ar ôl ei chyhoeddi.